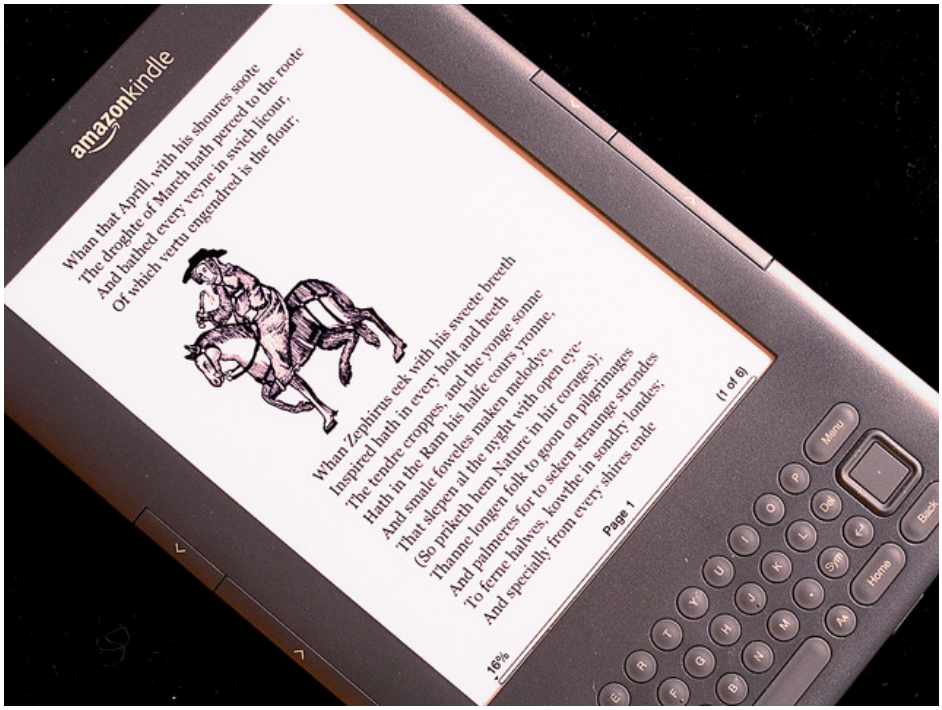

A rede europea META-NET alerta fronte ao perigo que supón para as linguas minoritarias a falta de adaptación tecnolóxica á sociedade da información.

As novas tecnoloxías proporcionaron novos espazos para a expresión de culturas minoritarias, pero a súa capacidade "homoxeneizadora" tamén pon en perigo a diversidade. Sobre este risco alerta o último informe de META-NET , unha rede europea formada por 60 centros de investigación de 34 países creada para axudar a pór os cimentos tecnolóxicos dunha sociedade da información europea multilingüe.

Segundo esta serie de 31 libros brancos , que se presentan mañá, Día Europeo das Linguas, 21 dos 30 idiomas europeos analizados están en perigo de extinción dixital. Isto incluiría ao galego, o eúscaro e o catalán, que non contan coas ferramentas automáticas de tradución, procesado de textos ou recoñecemento de voz o suficientemente desenvolvidos como para manter unha presenza significativa no ámbito dixital.

"O castelán está en mellor situación que o alemán ou o francés grazas á súa presenza global

A tecnoloxía lingüística produce software capaz de procesar a linguaxe humana. Algúns dos exemplos máis coñecidos son correctores ortográficos e gramaticales, asistentes interactivos

para móbiles (como Siri en iPhone), sistemas de diálogo telefónico, tradutores automáticos, motores de procura web e as voces sintéticas utilizadas polos sistemas de navegación GPS.

En España, “temos dúas situacións moi diferentes”, explica Asunción Moreno , investigadora da Universidade Politécnica de Cataluña e coordinadora da parte española do informe. “Por unha banda está o castelán, que está nunha situación moi boa porque é unha lingua global e en EEUU hai moitas compañías que teñen sistemas de tradución ou de procesamiento da linguaxe que teñen como obxectivo o español”, conta. “Temos o exemplo do Siri, que está en castelán xusto despois do inglés”, engade. ”Isto dálle un impulso que non teñen ningunha das demais linguas europeas salvo o inglés, nin sequera o alemán ou o francés”, conclúe Moreno.

Do resto de linguas cooficiais, o catalán sería a que se atopa en mellor situación. Grazas ao apoio dos gobernos, tanto da Generalitat de Cataluña como da Generalitat Valenciana e dos equipos de moitas das súas universidades, desenvolveron tecnoloxías que se empregaron para facilitar a adaptación desta lingua á contorna dixital. Isto permitiu que nalgúns parámetros supere a linguas de países como Bulgaria ou Grecia. Tanto o eúscaro como o galego atópanse nunha situación algo peor, aínda que aínda así obteñen mellores resultados que o lituano, o islandés ou o maltés.

"21 é o número de linguas europeas que están en perigo de extinción dixital

“O eúscaro non vai desaparecer, pero o que non haxa un bo tradutor para utilizalo no móbil ou en documentos oficiais, por exemplo, fai que ao final o seu uso se vaia a restrinxir ao ámbito familiar”, opina Inmaculada Hernaez, a investigadora da Universidade do País Vasco que se ocupou do informe sobre o eúscaro.

As aplicacións de tecnoloxía lingüística baséanse fundamentalmente en métodos estatísticos, que requiren cantidades moi grandes de datos. Obtelos resulta particularmente difícil para os idiomas pequenos, e iso reverte na escasa calidade de moitos sistemas estatísticos, como pode verse, por exemplo, nas traducións, a miúdo absurdas, producidas polos sistemas de tradución automática en liña para algunhas linguas. O eúscaro, por exemplo, é un idioma con poucos falantes, moi distinto de case todas as linguas europeas e que ademais tivo unha normalización recente, unha serie de circunstancias que incrementan os problemas á hora de atopar textos para axudar ás aplicacións a aprender “o idioma”.

Cooperación entre institucións

Por este motivo, é moi importante a colaboración entre as institucións que poden achegar os datos e o coñecemento necesarios para desenvolver as tecnoloxías lingüísticas, particularmente nos idiomas máis débiles. As responsables dos informes das linguas de España aseguran que esta colaboración existe, particularmente intensa e frutífera no caso do catalán. Chama a atención que, segundo comenta Marta Melero, investigadora de Barcelona Media e responsable do informe sobre o castelán, precisamente esta vontade para compartir as grandes cantidades de textos necesarios sexa menor no caso do castelán. “A RAE dedicou un esforzo importante para dixitalizar o seu patrimonio, pero en ocasións a cooperación coas institucións que poden proporcionar estes textos non foi todo o fluída que debería”. Posiblemente, expón Merlo, a sensación de idioma minoritario fai que se vexa como máis necesaria a cooperación.

«O eúscaro non vai desaparecer, pero o seu uso poderíase restrinxir ao ámbito familiar»

INMACULADA HERNAEZ
Investigadora da Universidade do País Vasco

Ademais da cooperación entre institucións, Nuria Bel , responsable do informe sobre o catalán, menciona algúns aspectos de regulación que poden servir para incentivar a pluralidade lingüística. “Mentres que en España non pode entrar un teclado que non teña a ñ, si pode entrar un corrector de textos que non teña aplicación para o catalán, e este tipo de factores son importantes”, sinala Bel.

O informe de META-NET busca concienciar sobre a necesidade de prestar atención ao desenvolvemento das tecnoloxías lingüísticas. Por unha banda, para avanzar na construción de un mercado dixital único, que mellore a libre circulación de bens, produtos e servizos, pero tamén polo interese propio da diversidade lingüística e cultural europea. Para logralo, os responsables políticos e as empresas deberán aprender a valorar unhas tecnoloxías que son custosas pero, segundo os autores destes informes, necesarias e rendibles.

REFERENCIA
http://www.meta-net.eu/whitepapers

Maís sobre Materia